

รายงานผลการขับเคลื่อน

การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา

ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ประจำปีงบประมาณ 2569

จัดทำโดย

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คำนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงการจัดโดยหน่วยงานของรัฐหรือสถานศึกษาในระบบเท่านั้น หากแต่ครอบครัว ชุมชน ภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้วางหลักการสำคัญไว้ในมาตรา ๑๒ โดยรับรองสิทธิของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง หลักการดังกล่าวสะท้อนแนวคิดการกระจายโอกาสและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมุ่งให้ระบบการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียนและบริบทของสังคมได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การทำให้สิทธิตามมาตรา ๑๒ เกิดผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยมาตรการเชิงกฎหมายที่มีความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะกฎกระทรวงที่ใช้เป็นกลไกกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษา คุณสมบัติของผู้จัดการศึกษาและผู้เรียน ขั้นตอนการขอจัดตั้ง การจัดทำแผนการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การออกหลักฐานการศึกษา ตลอดจนสิทธิประโยชน์และการสนับสนุนจากรัฐ การทบทวนกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจึงมิใช่เพียงการปรับถ้อยคำทางกฎหมาย แต่เป็นการปรับกลไกเชิงสถาบันให้สามารถรองรับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและลดข้อจำกัดที่อาจทำให้ผู้มีสิทธิไม่สามารถใช้สิทธิในการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง

รายงานผลการดำเนินการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานี้ จึงมุ่งขับเคลื่อนให้เกิดการปรับปรุงมาตรการเชิงกฎหมายตามมาตรา ๑๒ โดยยึดหลักความชัดเจน ความเสมอภาค ความยืดหยุ่น การกระจายอำนาจ และการคุ้มครองคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดบทบาทของผู้จัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบสนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากรงบประมาณ และข้อมูลสารสนเทศควบคู่กันไป การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางกฎหมายที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และทำให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

บทสรุปผู้บริหาร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ เป็นกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมิได้จำกัดอยู่เฉพาะรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังเปิดพื้นที่ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่ายังมีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านความล้าสมัยของกฎเกณฑ์ ความไม่ชัดเจนของนิยามและอำนาจหน้าที่ การตีความที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาที่ไม่เป็นมาตรฐาน ตลอดจนความไม่ชัดเจนด้านการวัดและประเมินผล การเทียบโอน และการเข้าถึงเงินอุดหนุนและสิทธิประโยชน์ของรัฐ

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรมุ่งปรับระบบจากการกำกับที่เน้นขั้นตอนและการอนุญาต ไปสู่ระบบที่ยึด “สิทธิในการจัดการศึกษา คุณภาพการศึกษา และผลลัพธ์การเรียนรู้” เป็นสำคัญ โดยปรับปรุงกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องทั้งระบบให้มีหลักเกณฑ์และมาตรฐานกลางร่วมกัน ลดเงื่อนไขที่ไม่จำเป็นและการใช้ดุลพินิจที่เกินกว่ากฎหมาย กำหนดบทบาทของผู้จัดการศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจน จัดทำคู่มือกลางสำหรับการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามผล ตลอดจนกำหนดกลไกการสนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากร ทรัพยากร และงบประมาณอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การดำเนินงานควรคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบการจัดการศึกษาและบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในเชิงนโยบาย ควรส่งเสริมให้การจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๒ เป็นกลไกของการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างรัฐ ครอบครัว ชุมชน ภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ และภาคสังคม โดยสร้างระบบ “มาตรฐานร่วมแต่รูปแบบหลากหลาย” และให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการ และบริบทของตนเอง ส่วนในเชิงกฎหมายควรเร่งปรับปรุงกฎกระทรวงทั้ง ๖ ฉบับให้มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะนิยาม คุณสมบัติผู้เรียน ขั้นตอนการจัดตั้งและพิจารณา แผนการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล การเทียบโอน หลักฐานการศึกษา และสิทธิประโยชน์ด้านเงินอุดหนุน พร้อมทั้งพิจารณากฎหมายหรือกฎเกณฑ์ลำดับรองที่จำเป็นต่อการทำให้สิทธิตามมาตรา ๑๒ เกิดผลจริง การขับเคลื่อนดังกล่าวจะช่วยให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนจาก “สิทธิที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ไปสู่ “สิทธิที่สามารถใช้ได้จริง” และนำไปสู่ระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

รองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรรณ
เลขาธิการสภาการศึกษา

ส่วนที่ ๑ การศึกษาในภาพรวม	๕
๑.๑ อุปสรรคและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๒.....	๕
๑.๒ แผนการดำเนินงานสำนักงานของเลขาธิการสภาการศึกษาในการขับเคลื่อนกฎกระทรวงที่ออกตาม ความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	๗
ส่วนที่ ๒ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลศูนย์การเรียนรู้	๘
๒.๑ จังหวัดเชียงใหม่	๘
๒.๒ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสุราษฎร์ธานี	๑๐
ส่วนที่ ๓ การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	๑๒
๓.๑ จังหวัดเพชรบุรี	๑๒
๓.๒ จังหวัดนครปฐม	๑๓
ส่วนที่ ๔ การดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒.....	๑๕
๔.๑ การเสนอร่างการแก้ไขกฎกระทรวงต่อคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๑๕
ส่วนที่ ๕ ข้อเสนอการดำเนินการ.....	๑๖

ส่วนที่ ๑ การศึกษาในภาพรวม

๑.๑ อุปสรรคและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๒

มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น “กฎกระทรวง” จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้สิทธิตามมาตรา ๑๒ เกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การทำให้สิทธิตามมาตรา ๑๒ เกิดผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยมาตรการเชิงกฎหมายที่มีความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะกฎกระทรวงที่ใช้เป็นกลไกกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษา คุณสมบัติของผู้จัดการศึกษาและผู้เรียน ขั้นตอนการขอจัดตั้ง การจัดทำแผนการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การออกหลักฐานการศึกษา ตลอดจนสิทธิประโยชน์และการสนับสนุนจากรัฐ การทบทวนกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจึงมิใช่เพียงการปรับถ้อยคำทางกฎหมาย แต่เป็นการปรับกลไกเชิงสถาบันให้สามารถรองรับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและลดข้อจำกัดที่อาจทำให้ผู้มีสิทธิไม่สามารถใช้สิทธิในการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎกระทรวงดังกล่าว จึงเล็งเห็นความสำคัญของการปรับปรุงมาตรการเชิงกฎหมายตามมาตรา ๑๒ โดยมีเจตนารมณ์ในการพัฒนากลไกเชิงกฎหมายให้สามารถรองรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยองค์กรอื่นนอกจากรัฐได้อย่างแท้จริง จึงได้ดำเนินการศึกษาอุปสรรคและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๒ สรุปได้ดังนี้

๑) กฎหมายล้าสมัยไม่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในปัจจุบัน

กฎกระทรวงหลายฉบับจัดทำขึ้นเป็นเวลานานและมีเงื่อนไขที่จำกัดรูปแบบการเรียนรู้ เช่น การกำหนดว่าผู้เรียนต้องเป็น “ผู้ขาดโอกาส” ทำให้ไม่ครอบคลุมผู้เรียนที่ต้องการรูปแบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วยเหตุผลด้านเวลา ครอบครัว ความสนใจเฉพาะด้าน หรือบริบทชีวิต ควรมีการเปิดกว้างไปสู่ “ผู้มีความประสงค์ในการเข้าศึกษาในศูนย์การเรียนรู้” เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการศึกษาในปัจจุบัน

๒) การตีความกฎหมายแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ปัญหาที่พบได้ในทางปฏิบัติจากการบังคับใช้กฎกระทรวงใช้ถ้อยคำที่เปิดให้ตีความได้หลายทาง ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งกำหนดเงื่อนไขหรือเรียกเอกสารแตกต่างกัน กล่าวคือ การกำหนดเอกสารประกอบคำขออนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้คำว่า “อย่างน้อย” ซึ่งในทางปฏิบัติบางหน่วยงานเรียกเอกสารเพิ่มเติม เช่น รายชื่อผู้เรียนหรือ ปพ.๑ ทั้งที่ศูนย์การเรียนรู้ยังไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง ส่งผลให้เกิดภาระแก่ผู้ขอจัดตั้งและอาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิในการจัดการศึกษา

๓) อำนาจหน้าที่ระหว่าง “ผู้จัดการศึกษา” กับ “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ยังไม่ชัดเจน

ปัญหาสำคัญคือกฎกระทรวงบางฉบับกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทมากกว่าการกำกับ สนับสนุน และรับรอง เช่น การวัดผลหรือการเทียบโอนผลการเรียน แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีบ้านเรียนมีการปรับแนวคิดจากการที่ให้สำนักงานเขตพื้นที่ “จัดให้มีการวัดผล” มาเป็นการ ติดตาม

เพื่อรับรองผลการประเมินตามแผนการจัดการศึกษา เพราะครอบครัวเป็นผู้จัดการเรียนการสอนและเป็นผู้ประเมินผู้เรียนโดยตรง ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่ทำหน้าที่เพียงตรวจสอบและออกหลักฐานการศึกษาเท่านั้น

๔) กระบวนการอนุญาตมีความซับซ้อนและใช้เวลานาน

กฎกระทรวงกำหนดกระบวนการอนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและต้องแจ้งผลภายใน ๓๐ วัน แต่ในทางปฏิบัติพบข้อจำกัดด้านขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันระยะเวลาที่กำหนด ประกอบกับปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบเวลา โดยคู่มือบางกรณีระบุระยะเวลา “ไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน” จนบางครั้งส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่เข้าใจว่าต้องรอครบ ๑๒๐ วัน ถึงดำเนินการได้

๕) ระบบเงินอุดหนุนและสิทธิประโยชน์ยังไม่ชัดเจน

กฎกระทรวงบางฉบับใช้ถ้อยคำว่า “อาจได้รับ” เงินอุดหนุน ทำให้เกิดการตีความว่าเป็นเพียงความเป็นไปได้ ไม่ใช่สิทธิที่พึงได้รับ ส่งผลให้ศูนย์การเรียนบางประเภทไม่ได้รับเงินอุดหนุนรายหัว

๖) ระบบวัดผลและเทียบโอนยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ความไม่ชัดเจนถึงผู้ที่มีหน้าที่วัดและประเมินผล การตีความบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่แตกต่างกัน กลไกการเทียบโอนผลการเรียนยังไม่ชัดเจนว่าผู้ใดเป็นผู้ดำเนินการ รูปแบบหลักสูตรของศูนย์การเรียนอาจแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลาง รวมทั้งการออกหลักฐานการศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพจริงและแผนการจัดการศึกษา อุปสรรคดังกล่าวส่งผลถึงมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนที่ยังไม่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๗) เงื่อนไขของสถานประกอบการไม่สอดคล้องกับสภาพจริง

กฎกระทรวงที่ใช้บังคับในปัจจุบัน มีข้อจำกัดผู้เรียนของศูนย์การเรียนในสถานประกอบการไว้กับลูกจ้างและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่อยู่ใกล้สถานประกอบการ แต่ในทางปฏิบัติผู้เรียนอาจเดินทางมาจากพื้นที่อื่น เพื่อเรียนรู้ทักษะเฉพาะจากสถานประกอบการ เช่น ร้านกาแฟ ฟาร์ม หรือกิจการเฉพาะทาง ด้วยเหตุดังกล่าวการเปิดกว้างเป็น ผู้ที่มีความประสงค์เข้าศึกษาในศูนย์การเรียน และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกิจการจริงของสถานประกอบการกับหลักสูตรที่จัด จึงจะสามารถรองรับบริบทการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนได้ดียิ่งขึ้น

๑.๒ แผนการดำเนินงานสำนักงานของเลขาธิการสภาการศึกษาในการขับเคลื่อนกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

การดำเนินการ	ช่วงเวลาที่มีการดำเนินการ
๑. ลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมรับฟังสภาพปัญหาและเก็บข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่	๑๓ – ๑๔ พ.ย. ๖๘
๒. ลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมรับฟังสภาพปัญหาและเก็บข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัด	๑๕ – ๑๗ ธ.ค. ๖๘
๓. ประชุมรับฟังความคิดเห็นการแก้ไขกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	๒๔ – ๒๖ ธ.ค. ๖๘
๔. เสนอร่างการแก้ไขกฎกระทรวงต่อคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒	ก.พ. ๖๙
๕. ประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขร่างกฎกระทรวงฯ ที่ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒	๒๑ – ๒๒ ก.ย. ๖๙

ส่วนที่ ๒ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลศูนย์การเรียนรู้

๒.๑ จังหวัดเชียงใหม่

การลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมรับฟังสภาพปัญหาและเก็บข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

จากการที่สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ณ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้มีวัตถุประสงค์และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้มอวาคี ซึ่งจัดตั้งโดยองค์กรชุมชนและได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิ จัดการศึกษาระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง โดยส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนเผ่าควบคู่กับการเรียนตามหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระ ใช้อาสาสมัครช่วยสอนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร และมีแนวคิดสร้างเครือข่ายศิษย์เก่ากว่า ๓๐ รุ่นร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้โพธิyal ซึ่งจัดตั้งโดยมูลนิธิโพธิyal ซึ่งเป็นเครือข่ายพระสงฆ์ เพื่อให้สามเณรระดับประถมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มไร้สัญชาติได้รับการศึกษา โดยใช้ทรัพยากรร่วมกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมในพื้นที่เดียวกัน เน้นการสอนภาษาไทยเป็นพื้นฐาน แบ่งช่วงชั้นเป็นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเพื่อรองรับความหลากหลายของอายุ และดำเนินการให้สามเณรได้รับรหัสจี (G-Code) เพื่อให้มีทะเบียนประวัติและสามารถศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยได้ แต่การขอรหัสจีค่อนข้างล่าช้า ทำให้สามเณรเหมือนไร้ตัวตนทางทะเบียนและส่งผลต่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายหลายฉบับ และศูนย์การเรียนรู้เตรียมนายร้อยรวมเหล่า ซึ่งจัดตั้งโดยสถานประกอบการเพื่อเตรียมผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเตรียมทหาร/ตำรวจ โดยจัดการเรียนการสอน ๘ กลุ่มสาระเป็นรายวิชาเรียงจากง่ายไปยากโดยไม่แยกระดับชั้น ใช้รูปแบบ online-onsite และประสานความร่วมมือกับศูนย์ฝึกนักศึกษาติดแดน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น ผู้ที่ต้องการเป็นนักกีฬาอาชีพ ได้รับวุฒิการศึกษาเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษา

ในส่วนของเงินอุดหนุน ศูนย์การเรียนรู้ได้รับงบประมาณจากมูลนิธิ แต่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเนื่องจากปัญหาทางข้อกฎหมาย จึงมีข้อเสนอให้รัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายแก่เด็กในศูนย์การเรียนรู้เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยควรจัดสรรในเรื่องพื้นฐาน เช่น อาหารกลางวันและนม อย่างยืดหยุ่นตามความจำเป็นของแต่ละศูนย์ พร้อมทั้งมีการติดตามการใช้เงินให้เป็นไปตามมาตรฐาน สำหรับการขออนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีแนวทางแก้ไขกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีอำนาจอนุญาต ซึ่งในพื้นที่มีข้อสังเกตว่าการให้หน่วยงานเดียวพิจารณาแต่เพียงผู้เดียวอาจเกิดความล่าช้าและไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ

นอกจากนี้ ในด้านคุณสมบัติของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องการรูปแบบการเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการและความถนัดของตนมากขึ้น วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้จึงไม่ควรจำกัดเฉพาะผู้ขาดโอกาส แต่ควรมีความยืดหยุ่นสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนตามความถนัดของตน ในด้านการรับรองวุฒิการศึกษา หน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษาและศูนย์การเรียนรู้บางแห่งเห็นว่า หากต้องการให้หน่วยงานรับรองการวัดและประเมินผล หน่วยงานควรมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบด้วย และในด้านการเทียบโอน พบปัญหาการยึดติดกับข้อวิชาซึ่งผู้เทียบโอนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีความเข้าใจแตกต่างกัน ทำให้วิชาที่ชื่อต่างกันแต่เนื้อหาใกล้เคียงกันไม่สามารถเทียบโอนได้ จึงควรกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบเรื่องการเทียบโอนเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นสภาพปัญหาในพื้นที่

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ศูนย์การเรียนรู้นอวาติ

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ศูนย์การเรียนรู้โพธิยาลัย

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ศูนย์การเรียนรู้เตรียมนายร้อยรวมเหล่า

๒.๒ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสุราษฎร์ธานี

การลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมรับฟังสภาพปัญหาและเก็บข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัด จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสุราษฎร์ธานี

จากการที่สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ณ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสุราษฎร์ธานี พบว่าภาคใต้มีชุมชนชาวมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมาก ศูนย์การเรียนรู้แต่ละแห่งจึงมีวัตถุประสงค์และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ฮุดลลินนาซ (อำเภอเมืองภูเก็ต) ซึ่งจัดตั้งโดยมูลนิธิมักดับอวามะซามศึกษา จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล มุ่งเน้นการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กโดยให้เรียนและเล่นตามวัย ควบคู่กับการเสริมสร้างความรู้ทางศาสนาอิสลาม ทั้งภาษาอาหรับและคัมภีร์อัลกุรอาน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นมุสลิมที่ยึดมั่นในหลักศาสนาและมีเส้นทางเป็นของตนเอง ศูนย์การเรียนรู้วิถีอิสลามนสรุดตินิกะห์ (อำเภอเมืองกระบี่) ซึ่งจัดตั้งโดยองค์กรเอกชน รับเฉพาะนักเรียนหญิงตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๖ จัดการเรียนการสอน ๘ กลุ่มสาระควบคู่กับหลักศาสนา และให้นักเรียนพักอยู่แบบประจำ จึงสามารถสอนทักษะชีวิตเพื่อให้เด็กช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการ และศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ สาขาสุราษฎร์ธานี (อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี) ซึ่งจัดตั้งโดยสถานประกอบการ จัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีแนวคิดให้ผู้จบการศึกษาได้ทำงานที่ร้านสะดวกซื้อเซเว่น อีเลฟเว่น สาขาในชุมชนของตน แบ่งการเรียนเป็นภาคทฤษฎีสลับกับภาคปฏิบัติที่ฝึกงานในร้านทุกปีการศึกษา สอนให้ผู้เรียนมีแนวคิดในการคิดค้นและต่อยอดนวัตกรรม และมีเครือข่ายรองรับทั้งผู้ที่ต้องการทำงานทันทีและผู้ที่จะประสงค์จะศึกษาต่อ

ในส่วนข้อเสนอการดำเนินการของภาครัฐ ปัจจุบันการพิจารณาอนุมัติการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งดูแลการศึกษาในระบบ ทำให้บุคลากรขาดความเข้าใจเรื่องหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้ที่มีบริบทต่างจากการศึกษาในระบบ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ สาขาสุราษฎร์ธานี ที่จัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพ แต่หน่วยงานกำกับดูแลคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ ซึ่งดูแลการศึกษาสายสามัญ จึงมีข้อเสนอให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้เป็นผู้รับรองหลักสูตรและเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอนุมัติต่อไป นอกจากนี้ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้แต่ละแห่งมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร ผู้แทนศูนย์การเรียนรู้จึงเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดโครงการพัฒนาครูให้แก่ศูนย์การเรียนรู้

การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นสภาพปัญหาในพื้นที่

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ศูนย์การเรียนรู้ฮุดัลลิน

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ศูนย์การเรียนรู้วิถีอิสลามนัสรูตดีนียะห์

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ศูนย์การเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ สาขาสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ ๓ การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ จังหวัดเพชรบุรี

การประชุมรับฟังความคิดเห็นการแก้ไขกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จังหวัดเพชรบุรี

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษาได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๘ ณ โรงแรมริเจนท์ เซอ่า บีช รีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี

โดยมีข้อเสนอแก้ไขกฎกระทรวงเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงและเพิ่มความคล่องตัวในการจัดการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านผู้เรียน มีข้อเสนอแก้ไขคุณสมบัติผู้เรียนไม่ให้จำกัดเฉพาะผู้ขาดโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ แต่เปิดกว้างให้ผู้ที่มีประสงค์จะเข้าเรียนในศูนย์การเรียนรู้ด้วย

๒) ด้านการอนุญาต ให้ศึนอำนาจพิจารณาอนุญาตการจัดการศึกษาโดยครอบครัวจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดไปเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากติดรอบการประชุมจนพิจารณาไม่ทันภายใน ๓๐ วัน และให้กำหนดระยะเวลาพิจารณาอนุญาตไว้ชัดเจนในกฎกระทรวงแต่ละฉบับ

๓) ด้านการดำเนินงาน ให้ผู้มีสิทธิจัดการศึกษาเป็นผู้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเอง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำกับติดตามและรับรองการวัดและประเมินผลแทนการวัดและประเมินผลเอง และให้ศูนย์การเรียนรู้ออกหลักฐานการศึกษาได้ด้วยตนเองภายใต้หลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

๔) ด้านสิทธิและการเทียบโอน ให้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการเทียบโอนผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน พร้อมเพิ่มการโอนผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อรองรับธนาคารหน่วยกิตในอนาคต และเปลี่ยนถ้อยคำเรื่องเงินอุดหนุนจาก "อาจได้รับ" เป็นการให้สิทธิที่จะได้รับตามที่กฎหมายกำหนด โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอาจแตกต่างตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้

การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

รายละเอียดข้อเสนอการแก้ไขกฎกระทรวงจากการประชุม

๓.๒ จังหวัดนครปฐม

การประชุมรับฟังความคิดเห็นการแก้ไขกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จังหวัดนครปฐม

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษาได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ กันยายน ๒๕๖๙ ณ โรงแรมริเวอร์ จังหวัดนครปฐม

โดยมีข้อเสนอแก้ไขกฎกระทรวงเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงและเพิ่มความคล่องตัวในการจัดการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑) ปรับกฎกระทรวงทั้งระบบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรทบทวนกฎกระทรวงภายใต้มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งระบบ เพื่อให้เนื้อหาเป็นมาตรฐาน และทิศทางเดียวกัน โดยพิจารณาความสอดคล้องตั้งแต่ในส่วน นิยาม → สิทธิผู้เรียน → การขอจัดตั้ง → แผนการศึกษา → การอนุญาต → การวัดผล → การเทียบโอน → หลักฐานการศึกษา → เงินอุดหนุน → และการกำกับติดตาม

๒) ลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิประโยชน์ในการจัดการศึกษา กล่าวคือ ควรเปลี่ยนจากระบบที่เน้น “การอนุญาตและควบคุม” ไปสู่ระบบ “รับรองสิทธิ และกำกับคุณภาพ” ตลอดจน พิจารณากำหนดกรอบเวลาการพิจารณาขออนุญาต และลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓) กำหนดบทบาทหน่วยงานให้ชัด กล่าวคือ

“ผู้จัดการศึกษา” มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผล จัดทำหลักฐานและรายงาน

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” มีบทบาทสำคัญในการรับคำขอ ให้คำปรึกษา กำกับติดตาม ตรวจสอบ/รับรอง และสนับสนุน

“หน่วยงานส่วนกลาง” มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานกลาง คู่มือ แนวทางระบบข้อมูล และกลไกสนับสนุน

๔) จัดทำ “คู่มือกลางการดำเนินงานตามมาตรา ๑๒” โดยควรมีคู่มือเดียวที่สามารถใช้ร่วมกันทุกพื้นที่ โดยกำหนดขั้นตอนการยื่นคำขอ เอกสารที่ต้องใช้ ระยะเวลาพิจารณา แบบแผนการจัดการศึกษา แนวทางการวัดและประเมินผล การเทียบโอน การออกหลักฐานการศึกษา การรับเงินอุดหนุน การแก้ไขแผนการศึกษา การเลิกจัดการศึกษา และช่องทางร้องเรียนและอุทธรณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๕) จัดทำระบบข้อมูลกลาง ควรพัฒนาฐานข้อมูลผู้จัดการศึกษาตามมาตรา ๑๒ เชื่อมโยงตั้งแต่การขอจัดตั้ง การจัดการศึกษา ผลการเรียนรู้ การเทียบโอน และสิทธิประโยชน์ เพื่อให้สามารถติดตามกำกับดูแลได้ โดยไม่เพิ่มภาระเอกสารในการดำเนินการ

๖) สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ควรจัดกลไกความร่วมมือระหว่างครอบครัว – ผู้จัดการศึกษา – ศูนย์การเรียนรู้ – สำนักงานเขตพื้นที่ – องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น – ชุมชน – สถานประกอบการ – องค์กรวิชาชีพ – สถาบันศาสนา – ภาคเอกชน เพื่อให้มาตรา ๑๒ เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีหลายภาคส่วนร่วมรับผิดชอบ มิใช่เพียงการเปิดช่องให้ “จัดการศึกษาได้”

การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

รายละเอียดข้อเสนอการแก้ไขกฎกระทรวงจากการประชุม

ส่วนที่ ๔ การดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒

๔.๑ การเสนอร่างการแก้ไขกฎกระทรวงต่อคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา ได้ส่งร่างการแก้ไขกฎกระทรวงฯ ที่ปรับปรุงโดยใช้ข้อมูลจากการจัดประชุมและลงพื้นที่เก็บข้อมูล เสนอต่อเสนอต่อคณะกรรมการและคณะทำงานการศึกษาที่ยึดหยุ่นตามมาตรา ๑๒ ซึ่งมีอำนาจพิจารณาทบทวน ปรับปรุง และแก้ไขกฎกระทรวงที่ออกตามมาตราดังกล่าว เพื่อเสนอต่อสภาการศึกษาและคณะรัฐมนตรีต่อไป

ส่วนที่ ๕ ข้อเสนอการดำเนินการ

จากการศึกษา เก็บข้อมูล วิเคราะห์เอกสารและข้อคิดเห็นจากที่ประชุมข้างต้น พบว่าการปรับปรุงมาตรการเชิงกฎหมายตามมาตรา ๑๒ ควรยึดหลักความชัดเจน ความเสมอภาค ความยืดหยุ่น การกระจายอำนาจ และการคุ้มครองคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดบทบาทของผู้จัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบสนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากรงบประมาณ และข้อมูลสารสนเทศควบคู่กันไป การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางกฎหมายที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และทำให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จึงได้สรุปข้อเสนอในการดำเนินการทั้งในส่วนข้อเสนอเชิงนโยบาย และข้อเสนอเชิงกฎหมาย สรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๑) กำหนดให้การดำเนินการจัดการศึกษามาตรา ๑๒ เป็นกลไกสำคัญของการกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายระดับประเทศให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการจัดการศึกษาทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศ

๒) กำหนดหลัก “ความหลากหลายภายใต้มาตรฐานร่วม” เปิดให้รูปแบบการจัดการศึกษาแตกต่างกันได้ แต่ต้องมีมาตรฐานขั้นต่ำด้านคุณภาพ ความปลอดภัย สิทธิผู้เรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้

๓) จัดสรรทรัพยากรตามผู้เรียนและความจำเป็น โดยศูนย์การเรียนรู้หรือครอบครัวที่เข้าเกณฑ์ควรเข้าถึงเงินอุดหนุนและทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเป็นธรรม

๔) พัฒนาศักยภาพผู้จัดการศึกษา ด้วยการจัดอบรม คู่มือ ที่ปรึกษา และระบบพี่เลี้ยงให้ครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้ องค์กรชุมชน และผู้จัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ

๕) พัฒนาระบบรับรองผลลัพธ์การเรียนรู้ ควรให้ความสำคัญกับ “ผลลัพธ์การเรียนรู้” มากกว่าการยึดติดกับรูปแบบหรือสถานที่เรียน

๖) สร้างระบบติดตามและประเมินผลระดับประเทศ โดยการจัดทำฐานข้อมูลกลางและรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรา ๑๒ เป็นประจำทุกปี เพื่อจะสามารถกำกับดูแลและพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอเชิงกฎหมาย

ระยะที่ ๑ : ปรับแก้ไขกฎกระทรวงทุกฉบับตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้มีหลักการร่วมกัน ได้แก่ นิยามสอดคล้องกัน สิทธิผู้เรียนเปิดกว้างขึ้น ลดเงื่อนไขเอกสาร ลดดุลพินิจที่ไม่จำเป็น กำหนดกระบวนการอนุญาต/เห็นชอบที่ชัดเจน กำหนดบทบาทเขตพื้นที่ให้เหมาะสม จัดระบบวัดผลและเทียบโอนให้เป็นมาตรฐาน กำหนดสิทธิประโยชน์ด้านเงินอุดหนุนให้ชัดเจน

ระยะที่ ๒ : จัดทำกฎ/ระเบียบ/ประกาศที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ อาทิ หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน คุณสมบัติของผู้เรียน การเทียบโอนผลการเรียน/ผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกหลักฐานการศึกษา มาตรฐานคุณภาพศูนย์การเรียนรู้ การจัดการศึกษารายบุคคล และระบบข้อมูลและการรายงาน เป็นต้น

ระยะที่ ๓ : พิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติในระยะต่อไป กล่าวคือ หากพบว่าข้อจำกัดบางประการไม่สามารถแก้ได้ด้วยกฎกระทรวง ควรพิจารณาปรับปรุงระดับพระราชบัญญัติ เพื่อให้สิทธิในการจัดการศึกษาและระบบสนับสนุนมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการเชื่อมโยง มาตรา ๑๒ กับมาตรา ๑๓ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์และเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาของผู้จัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ

รายชื่อคณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรรณ	เลขาธิการสภาการศึกษา
นายสุภชัย จันทน์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายเนติ รัตนกร	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานักกฎหมายการศึกษา

บรรณาธิการ และพิสูจน์อักษร

นายชาญชัย มานจักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและวินิจัยกฎหมาย
นางสาวทตยา รัชตวิวัฒน์	นิติกรชำนาญการ
นายปรัชญากรณ์ ลครพล	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นายสุรศักดิ์ ศรีพอ	นิติกรปฏิบัติการ
นายดุष्ฎี ศิริราช	ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

นายเนติ รัตนกร	นางสาวณัฐิกา นิตยาพร	นายชัชวาล อัมมากุล
นายชาญชัย มานจักษ์	นายเฉลิมพล เอียดพูล	นางสาวทตยา รัชตวิวัฒน์
นายวรพจน์ หาญใจ	นางสาวชญากรณ์ ปินตาเขียว	นายปรัชญากรณ์ ลครพล
นายสุรศักดิ์ ศรีพอ	นางศิริพร ต้นพรม	นายสรารัฐ ส่งศรี
นางสาวสุริรัตน์ ขจรศักดิ์	นายดุष्ฎี ศิริราช	